

Pareiškėjas:

Viešojo intereso gynimo fondas
į.k. 136031739 K.Donelaičio g.1, 44239 Kaunas

Pareiškėjo atstovas:

Advokatas Saulius Dambrauskas
K.Donelaičio g.1/Vytauto pr.95, Kaunas

Atsakovas:

Kauno miesto savivaldybės administracija, į.k. 188764867,
Laisvės al. 96, LT-44251 Kaunas

Regionų apygardos administracinis teismas
Kauno rūmai

SKUNDAS

**DĖL ADMINISTRACINIO AKTO PANAIKINIMO, ĮPAREIGOJIMO PRIIMTI
ADMINISTRACINĖS PROCEDŪROS SPRENDIMĄ IR ĮPAREIGOJIMO ATLIKTI
ATRANKOS DĖL POVEIKIO APLINKAI VERTINIMO PROCEDŪRĄ**

2021 m. balandžio 12 d.
Kaunas

FAKTINĖS APLINKYBĖS

1. Kauno miesto savivaldybės taryba (toliau - **KMS Taryba**) 2021-02-02 priėmė sprendimą Nr. T-27 „Dėl žemės sklypo Vydūno al. 4, Kaune poreikio automobiliams statyti” (toliau - **Tarybos sprendimas**).
2. Šiuo Tarybos sprendimu KMS Taryba pritarė poreikiui automobiliams statyti 3,35 ha dydžio žemės sklype Vydūno al. 4, Kaune (toliau - **Žemės sklypas Ažuolyne**) t.y. teritorijoje, kuri yra dirbtinai atskirta nuo Kauno Ažuolyno ir yra į jį įsiterpusi.
3. Sprendimu Kauno miesto savivaldybės taryba taip pat pritarė žemės sklypo Vydūno al. 4, Kaune paėmimui visuomenės poreikiui ir tokį sprendimą grindžia viešuoju interesu.
4. Suinteresuota visuomenė nepritaria tokiam Žemės sklypo Ažuolyne panaudojimui. Todėl gyventojai, prieštaraudami Kauno miesto savivaldybės ketinimui Žemės sklypą Ažuolyne panaudoti automobiliams statyti, pasirašė peticiją „Apsaugokime Kauno Ažuolyno parko vientisumą“. Ši peticija surinko beveik 10 tūkstančių gyventojų pritarimą.

5. Siekiant išvengti teismo proceso bei teismo ginčo Pareiškėjas 2021-02-17 pateikė Kauno miesto savivaldybei pasiūlymą panaikinti (arba pakeisti) Tarybos sprendimą dėl automobilių parkavimo aikštelės Kauno Ažuolyne.
6. Šio dokumento rezoliucinėje dalyje buvo nurodyta, kad „galimas ir taikus šio klausimo sprendimas, jeigu Kauno miesto savivaldybės taryba, atsižvelgdama į gyventojų susirūpinimą, pakeistų priimtą sprendimą nurodydama, kad jo priėmimo teisinis pagrindas yra ne Žemės įstatymo 45 straipsnio 1 dalies 4 punktas, o Žemės įstatymo 45 straipsnio 1 dalies 9 punktas, kuris numato žemės sklypo paėmimą *gamtos ir kultūros paveldo teritorinių kompleksų ir objektų (vertybių) apsaugos reikalams*. Taip pat atitinkamai turėtų būti pakoreguotas sprendime nurodytas žemės sklypo paėmimo visuomenės reikmėms poreikis vietoje nurodyto *poreikio automobiliams statyti į poreikį gamtos ir kultūros paveldo teritorinių kompleksų ir objektų (vertybių) apsaugos reikalams*”.
7. Į pateiktą pasiūlymą Kauno miesto savivaldybė neatsakė, todėl 36 fiziniai ir juridiniai asmenys nustatyta tvarka sudarė Grupę ir pasinaudodami grupės skundo procedūra Regionų apygardos administraciniam teismui Kauno rūmams pareiškė Grupės skundą.
8. Teismas 2021-03-17 nutartimi Grupės skundą priimti atsisakė.
9. Teismas, atsisakydamas priimti skundą vadovaujantis ABTĮ 33 str. 2 d. 1 punktu, nurodė, kad *ginčo sprendimas yra tarpinio procedūrinio pobūdžio dokumentas, pats savaime nesukelia pareiškėjams jokių teisinių pasekmių, nepažeidžia viešojo intereso, pareiškėjų teisių ar įstatymais saugomų interesų, negali būti teisme nagrinėtinos bylos objektu*.
10. Šios nutarties teisėtumas šiuo metu yra tikrinamas apeliacine tvarka.
11. Realizuodamas Tarybos sprendimą ir juo vadovaudamasis Kauno miesto savivaldybės administracijos direktorius 2021-02-18 priėmė įsakymą „Dėl žemės sklypo Vydūno al. 4 Kaune detaliojo plano keitimo” (toliau - **Skundžiamas įsakymas**).
12. Skundžiamu įsakymu yra pradėta Žemės sklypo Ažuolyne detaliojo plano keitimo procedūra. Planavimo tikslas - suplanuoti teritoriją visuomenės reikmėms skirtiems inžineriniams statiniams, pakeisti žemės sklypo naudojimo būdą, pakeisti ir (ar) nustatyti naujus planuojamos teritorijos naudojimo reglamentus, numatyti paėmimą visuomenės poreikiams.
13. Skundžiamas įsakymas yra administracinis sprendimas, susijęs pasekmėmis aplinkai, o tai reiškia, kad jis yra tinkamas skundo dalykas.
14. Kauno Ažuolynas yra miškas miesto teritorijoje, skirtas viešam naudojimui. Kauno Ažuolynas - tai didžiausias miesto teritorijoje esantis ažuolynas visoje Europoje, ypatingos svarbos gamtos ir kultūros objektas, įtrauktas į Europos „Natura 2000” tinklą.
15. Žemės sklypas Vydūno al. 4, Kaune yra įsiterpęs į Kauno Ažuolyno teritoriją ir kartu su Kauno Ažuolynu yra nacionalinės reikšmės kultūros objekto - „Kauno Ažuolyno objektų kompleksas” - dalis.
16. Skundžiamas įsakymas yra susijęs su aplinka ir gali padaryti žalą aplinkai.
17. Kauno Ažuolynas yra Natura 2000 teritorija.
18. Natura 2000 yra sukurtas ir toliau kuriamas vieningas saugomų teritorijų Europos ekologinis tinklas, kuris sudarytas iš teritorijų pripažintų vertingomis gamtiniu požiūriu pagal tam tikrus aplinkos standartus ir kuriose siekiama atstatyti iki geros apsaugos būklės natūralių buveinių tipus ir rūšių buveines jų natūraliame paplitimo areale. Natura 2000 teritorijos apjungia natūralias ir pusiau natūralias buveines ir nykstančių gyvūnų ir augalų paplitimo vietas į bendrą saugomų teritorijų tinklą siekiant išsaugoti Europos gamtą ateities kartoms.

19. ES direktyvos, susijusios su Natura 2000 teritorijomis, yra privalomi ES teisės aktai. Atitinkamas teisinis reguliavimas, perkeltas į nacionalinę teisę, yra privalomai įgyvendinamas.
20. Nagrinėjamu atveju Skundžiamas įsakymas „Natura 2000“ teritorijai artimoje aplinkoje negalėjo būti priimtas nenustačius tokios veiklos pasekmių Kauno Ažuolynui, kaip nacionalinės reikšmės kultūros paveldo objektui ir „Natura 2000“ teritorijai, ir pradinėje sprendimo priėmimo stadijoje neapsvarsčius galimų alternatyvų, t.y. neatlikus strateginio pasekmių aplinkai vertinimo (toliau - SPAV) procedūrų. SPAV procedūrų sudėtine dalimi yra atitinkamų planų ir programų viešo svarstymo procedūros. Todėl jų pažeidimas sąlygoja Suinteresuotos visuomenės teisių pažeidimą.
21. Ginčas dėl šioje teritorijoje planuojamos ūkinės veiklos ir jos procedūrų yra tiesiogiai susijęs su poveikiu aplinkai.
22. Pareiškėjas yra tinkamas subjektas pareiškiant skundą, kuriuo ginčijamas su aplinka susijęs administracinis sprendimas, taip pat tinkamas subjektas siekiant apginti viešąjį interesą.
23. Pagal Pareiškėjo Viešojo intereso gynimo fondo įstatuose įregistruotą veiklą Pareiškėjas, kaip nevyriausybinė organizacija, *veikia kaip juridinis asmuo, kuris yra suinteresuotas sprendimų, veiksmų ar neveikimo aplinkos ir jos apsaugos bei gamtos išteklių naudojimo srityje priėmimu arba jų procesu ir skatina aplinkos apsaugą veikdama kaip Suinteresuota visuomenė (Suinteresuota organizacija) pagal Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatyme ir 1998 m. birželio 25 d. Konvencijoje dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais (Žin., 2001, Nr. 73-2572) bei 2006 m. rugsėjo 6 d. Europos parlamento ir tarybos reglamente (EB) Nr. 1367/2006 (toliau - Orhuso konvencija) nustatytą „Suinteresuotos visuomenės“ definiciją (VIGF įstatų 6 punktas), o pagal įregistruotas veiklos sritis inter alia rūpinasi aplinka (VIGF įstatų 7.1, 7.2., 7.3 punktai) ir vykdo viešojo intereso gynimą administracinėse institucijose bei teismuose (VIGF įstatų 7.4. punktas).*
24. Pareiškėjas atitinka *Konvencijoje dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais (toliau - Orhuso konvencija) pateiktą Suinteresuotos visuomenės apibrėžimą* ir taip pat šio aplinkosauginio ginčo aspektu yra *Suinteresuota visuomenė*.
25. Pareiškėjas, kaip Suinteresuota visuomenė, siekia apginti Kauno miesto gamtinę aplinką ir kraštovaizdį, želdynus ir želdinius, taip pat siekia, kad būtų užtikrinta teisė dalyvauti ir būti informuotam apie projektus, kurie sąlygoja Kauno miesto aplinkos pokyčius, o planuojama ūkinė veikla Kauno Ažuolyne ir jam artimoje aplinkoje nebūtų vykdoma neatlikus privalomų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo, poveikio aplinkai vertinimo ir poveikio visuomenės sveikatai vertinimo procedūrų.
26. Byla yra viešojo intereso pobūdžio, o ginčo dalykas yra susijęs su aplinka.
27. Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo (toliau - PAV įstatymo) 15 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad *Suinteresuota visuomenė turi teisę kreiptis į teismą ginčydama sprendimų, veiksmų ar neveikimo atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo ir poveikio aplinkai vertinimo srityse materialinį ar procesinį teisėtumą*.
28. Todėl Pareiškėjas, kaip suinteresuota visuomenė, turi teisę kreiptis į teismą PAV įstatymo 15 straipsnio 2 dalyje nustatytu pagrindu.
29. Pareiškėjas yra juridinis asmuo, aktyviai veikiantis aplinkos apsaugos srityje, ir savo, kaip suinteresuotos visuomenės, teisę realizuoja pasinaudodamas teise kreiptis į teismą.

30. Aplinkos apsaugos įstatymo (redakcija galiojusi skundo padavimo metu)(toliau - **AAĮ**) 7 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad *vienas arba daugiau fizinių ar juridinių asmenų, suinteresuota visuomenė turi teisę inter alia Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka paduoti skundą (prašymą), reikalaujanti imtis atitinkamų veiksmų, kad būtų išvengta ar sumažinta žala aplinkai <...> (6 p.).*
31. Pagal Aplinkos apsaugos įstatymo 1 str. 22 p. *suinteresuota visuomenė – vienas arba daugiau fizinių ar juridinių asmenų, kuriems daro arba gali daryti poveikį sprendimai, veiksmai ar neveikimas aplinkos ir jos apsaugos bei gamtos išteklių naudojimo srityje arba kurie yra suinteresuoti šių sprendimų procesu.*
32. Pareiškėjas yra *Suinteresuota visuomenė*, kadangi yra *suinteresuotas šių sprendimų procesu* (AAĮ 1 str. 22 p.) arba *rodo pakankamą suinteresuotumą* (Orhuso konvencijos 9 str. 2 d. ‘a’ p.).
33. Aplinkos apsaugos įstatymo 7 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad *Suinteresuota visuomenė turi teisę Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka kreiptis į teismą dėl viešojo intereso gynimo užginčijant sprendimų, veiksmų ar neveikimo aplinkos ir jos apsaugos bei gamtos išteklių naudojimo srityje materialinį ar procesinį teisėtumą.*
34. Remiantis AAĮ 8 straipsniu *valstybės valdžios, valdymo ir kontrolės institucijos pagal savo kompetenciją inter alia privalo: tenkinti arba motyvuotai atmesti piliečių, suinteresuotos visuomenės, kitų juridinių ir fizinių asmenų pasiūlymus aplinkos apsaugos klausimais (2 p.); nustatyta tvarka reikalauti, kad atsakingi asmenys imtųsi prevencinių, aplinkos atkūrimo ar kitų aplinkos apsaugos priemonių, taip pat kontroliuotų, kaip vykdomos šios priemonės (10 p.).*
35. VAĮ 2 straipsnio 15 dalyje yra apibrėžta „Skundo“ sąvoka: *Skundas - asmens rašytinis kreipimasis į viešojo administravimo subjektą, kuriame nurodoma, kad yra pažeistos jo ar kito asmens teisės ar teisėti interesai, ir prašoma juos apginti.*
36. Pagal kreipimosi turinį tiek 2021-02-08, tiek 2021-02-17 raštai yra laikytini *skundais*, kuriais pateikiama informacija apie daromus teisės aktų pažeidimus, o taip pat pateikiamas pasiūlymas, kaip Tarybos sprendimo pakeitimu galima būtų užkirsti kelią instituciniam piktnaudžiavimui pažeidžiant teisės normas.
37. Skundai tiek dėl jų aplinkosauginio, tiek ir dėl viešojo intereso gynimo pobūdžio yra susiję su **Pareiškėjo įregistruotais tikslais bei veikla, kurie išplaukia iš jo teisės dalyvauti procedūrose rodant pakankamą suinteresuotumą sprendimų priėmimo procesu.**
38. Skundais *nurodoma informacija*, kad valstybinės institucijos nesilaiko aktualaus teisinio reguliavimo. Skundu siekiama nutraukti teisės aktų pažeidimus. Tuo pačiu pateikiamas pasiūlymas pakeisti Tarybos sprendimą, užkertant kelią teisės pažeidimams aplinkos srityje.

SKUNDO PAGRINDAI

Skundžiamas įsakymas yra priimtas neteisėtu pagrindu

39. Skundžiamas įsakymas yra priimtas vadovaujantis Tarybos sprendimu.
40. Tuo tarpu Tarybos sprendimas yra priimtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos žemės įstatymo 45 straipsnio 1 dalies 4 punktu.

41. Toks Tarybos sprendimo pagrindas yra neteisėtas, o vadovaujantis principu, kad iš neteisės teisė neatsiranda - neteisėtas yra ir Skundžiamas įsakymas, kurio teisinį pagrindą taip pat lemia Lietuvos Respublikos žemės įstatymo 45 straipsnio 1 dalies 4 punktas.
42. Vadovaujantis Žemės įstatymo 45 straipsnio 1 dalies 4 punktu Žemė visuomenės poreikiams gali būti paimama, kai ši žemė tenkinant viešąjį interesą reikalinga: *viešosios geležinkelių infrastruktūros objektams, keliams, magistraliniams vamzdynams, aukštos įtampos elektros linijoms tiesti, taip pat jiems eksploatuoti reikalingiems visuomenės reikmėms skirtiems inžineriniams statiniams.*
43. Nagrinėjamu atveju Žemės sklypas Ažuolyne nėra reikalingas:
 - nei *viešosios geležinkelių infrastruktūros objektams tiesti,*
 - nei *keliams tiesti, nei magistraliniams vamzdynams tiesti,*
 - nei *aukštos įtampos elektros linijoms tiesti.*
44. Teisės normoje nustatyta papildoma galimybė paimti žemę *reikalingiems visuomenės reikmėms skirtiems inžineriniams statiniams* yra susijusi tiktai su galimybe aukščiau išvardintus objektus *eksploatuoti.*
45. Tiek priimant KMS sprendimą, tiek ir Skundžiamą įsakymą yra vadovautasi teisės norma, kuri nesudaro pagrindo pradėti Žemės sklypo Ažuolyne paėmimo visuomenės poreikiams procedūros; o tai reiškia, kad nesudaro pagrindo ir pradėti atitinkamo detalaus plano pakeitimo procedūros.
46. Specialus viešojo juridinio asmens teisnumas išreiškia pagrindinį *ultra vires* doktrinos principą, kad juridinis asmuo negali veikti viršydamas savo kompetencijos ribas. Tuo tarpu teisės normose nėra nustatyta viešojo subjekto (t.y. Atsakovo) teisė spręsti dėl galimybės numatyti paėmimą visuomenės poreikiams pagal nustatytą planavimo tikslą, kuris yra nustatytas Tarybos sprendimu. T.y. Atsakovas negali suplanuoti teritorijos visuomenės reikmėms skirtiems inžineriniams statiniams, pakeisti žemės sklypo naudojimo būdą, pakeisti ir (ar) nustatyti naujus planuojamos teritorijos naudojimo reglamentus - įgyvendindamas Tarybos sprendime nustatytą poreikį automobiliams statyti, kadangi tokio poreikio nustatymas prieštarauja aplinkosauginiam teisiniam reguliavimui.
47. Todėl Skundžiamu sprendimu Atsakovas išėjo už savo kompetencijos ribų, ir tai sąlygojo jo veikimą *ultra vires* (viršijant kompetenciją).
48. Vadovaujantis Žemės įstatymo 45 straipsnio 1 dalies 9 punktu Žemė visuomenės poreikiams gali būti paimama, kai ši žemė tenkinant viešąjį interesą reikalinga: *gamtos ir kultūros paveldo teritorinių kompleksų ir objektų (vertybių) apsaugos reikalams.*
49. Toks Žemės sklypo Ažuolyne paėmimas, atsižvelgiant į Kauno Ažuolyno gamtinį-kultūrinį statusą, atitiktų ŽĮ 45 str. 1 d. 9 p. nustatytą žemės paėmimo pagrindą, tačiau Skundžiamas įsakymas nėra motyvuotas tokiu galimu teisėtu pagrindu, o yra grindžiamas Tarybos sprendimu.
50. Taip pat nėra duomenų, kad Atsakovas būtų priėmęs administracinį sprendimą pagal pateiktą pasiūlymą atitinkamai pakeisti Tarybos sprendimą.
51. Skundžiamas įsakymas sukuria teises pasekmes, kadangi juo yra įgyvendinamas Tarybos sprendimas, kuriuo nustatytas paėmimo visuomenės poreikiui tikslas - Žemės sklypo Ažuolyne panaudojimas automobiliams statyti.
52. Tokio poreikio įgyvendinimas yra neteisėtas.

**Skundžiamas įsakymas priimtas
neatlikus privalomo strateginio pasekmių aplinkai vertinimo (SPAV)**

53. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-08-18 nutarimu Nr. 967 patvirtintu Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašu (toliau - **SPAV aprašas**) Atsakovas, prieš priimdamas Skundžiamą sprendimą, privalėjo atlikti Projekto strateginio pasekmių aplinkai vertinimo procedūras.
54. Vadovaujantis SPAV aprašo 6.4. punktu SPAV privaloma atlikti tais atvejais, kai *plano ar programos įgyvendinimas susijęs su „Natura 2000“ teritorijomis ar „Natura 2000“ teritorijų artima aplinka ir Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos (toliau – Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba) aplinkos ministro nustatyta tvarka nustato, kad tokio plano ar programos įgyvendinimas (atskirai ar kartu su kitais planais ir programomis) gali turėti reikšmingų pasekmių „Natura 2000“ teritorijoms.*
55. Tame pačiame punkte nustatyta, kad „Natura 2000“ teritorijų artima aplinka tai - *plano ar programos įgyvendinimo vietovė, tiesiogiai besiribojanti su „Natura 2000“ teritorija arba esanti netoli jos, jeigu dėl gamtinių ryšių tarp vietovių arba dėl ūkinės veiklos masto tikėtina, kad numatomas įgyvendinti planas ar programa gali neigiamai paveikti „Natura 2000“ teritorijos vientisumą ar joje saugomas natūralias buveines ar rūšis.*
56. Skundžiamu įsakymu yra įgyvendinamas Tarybos sprendimas, o tai reiškia ir Žemės sklypo Ažuolyne panaudojimo poreikio įgyvendinimo tikslas - automobiliams statyti. Tuo tarpu šio projekcinio sprendinio mastas objektyviai lemia galimą reikšmingą poveikį „Natura 2000“ teritorijai bei jose saugomoms vertybėms.
57. Vadovaujantis SPAV aprašo 2 punktu strateginis pasekmių aplinkai vertinimas *atliekamas rengiant planą ar programą, prieš ją priimant ir (arba) tvirtinant, kad būtų parinkta tinkamiausia plano ar programos sprendinių alternatyva.*
58. Neišnagrinėjus galimų alternatyvų ir nenustačius privalomų šio poveikio suvaldymo priemonių planas arba programa būtų neteisėti, kadangi nėra paremti nustatytais atitinkamų rizikų suvaldymo priemonėmis.
59. Vadovaujantis SPAV aprašo 6.4. punktu Atsakovas privalėjo atlikti Projekto arba programos strateginį pasekmių aplinkai vertinimą tuo atveju, jeigu *Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos (toliau – Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba) aplinkos ministro nustatyta tvarka nustato, kad tokio plano ar programos įgyvendinimas (atskirai ar kartu su kitais planais ir programomis) gali turėti reikšmingų pasekmių „Natura 2000“ teritorijoms.*
60. Vadovaujantis SPAV aprašo 6.5. punktu SPAV privaloma atlikti, kai *per atranką nusprendžiama, kad privaloma įvertinti planą ar programą.*
61. Vadovaujantis SPAV aprašo 15. punktu *Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos motyvuotos išvados, ar reikia atlikti plano arba programos vertinimą dėl plano arba programos įgyvendinimo reikšmingų pasekmių „Natura 2000“ teritorijoms, organizatoriui privalomos.*
62. Šios SPAV aprašo nuostatos, jas aiškinant sistemiškai, neabejotinai suponuoja pareigą prieš priimant sprendimą dėl plano arba programos gauti Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos motyvuotą išvadą, ar reikia atlikti plano arba programos vertinimą dėl plano arba programos įgyvendinimo reikšmingų pasekmių „Natura 2000“ teritorijoms.
63. SPAV aprašu yra įgyvendinamos šios aktualios ES direktyvos: 2001-06-27 Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/42/EB dėl tam tikrų planų ir programų pasekmių aplinkai vertinimo (OL 2004 m. specialusis leidimas, 15 skyrius, 6 tomas, p. 157), 1992-05-21 Tarybos direktyva 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos (OL 2004 m. specialusis leidimas, 15 skyrius, 2 tomas, p. 102), 2002-06-25 Europos

Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/49/EB dėl aplinkos triukšmo įvertinimo ir valdymo (OL 2002 m. specialusis leidimas, 15 skyrius, 7 tomas, p. 101).

64. Atsakovas priėmė Skundžiamą įsakymą negavęs privalomos reikšmingumo išvados, neatlikęs SPAV procedūrų (kurias turėjo teisę atlikti ir savo iniciatyva) ir todėl nesudaręs galimybės galimoms Skundžiamo įsakymo alternatyvoms.

***Skundžiamas įsakymas priimtas
neatlikus privalomo poveikio aplinkai vertinimo (PAV)***

65. Remiantis Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymu (toliau - **PAV įstatymas**) planuojama ūkinė veikla - tai numatoma ūkinė veikla, galinti daryti poveikį aplinkai.
66. Kaip jau minėta, Tarybos sprendimu yra pritarta Žemės sklypo Ažuolyne panaudojimui automobiliams statyti, o Skundžiamas įsakymas yra priimtas vadovaujantis Tarybos sprendimu ir jį įgyvendinant. Tokiu būdu Skundžiamas įsakymas yra priimtas dėl planuojamos ūkinės veiklos (toliau - **PŪV**).
67. Remiantis PAV įstatymo 3 str. 2 dalimi poveikio aplinkai vertinimas atliekamas, kai *atrankos metu nustatoma, kad planuojamai ūkinei veiklai yra privaloma atlikti poveikio aplinkai vertinimą* (2 p.), o atranka atliekama, kai PŪV patenka į PAV įstatymo 2 priedą.
68. PAV įstatymo 2 priedo 10.2 punkte į nustatytų veiklų sąrašą yra įtraukta *urbanistinių objektų statyba, kai užstatomas didesnis kaip 1 ha plotas kartu su kietosiomis dangomis, šaligatviais, pėsčiųjų takais, dviračių takais*.
69. Skundžiamas įsakymas patenka į šią kategoriją. Žemės sklypas Ažuolyne yra urbanistinis objektas, o pagal prie Tarybos sprendimo pridėtą „*Vydūno al. 4, Kaune automobilių vietų pasiūlymų schemą*” projektuojamų užstatomų (rekonstruojamų) infrastruktūros elementų plotas yra didesnis negu 1 ha.
70. Vadovaujantis Vietos savivaldos įstatymo 54 straipsnio 2 dalimi *savivaldybės tarybos sprendimai, neviršijantys tarybos kompetencijos, privalomi savivaldybės administracijai, visoms savivaldybės teritorijoje esančioms įstaigoms, įmonėms ir organizacijoms, gyventojams*.
71. Aplinkybė, kad *savivaldybės tarybos sprendimas viršija tarybos kompetenciją*, yra teisinio vertinimo dalykas ir tai gali konstatuoti tik teismas kaip teisingumą vykdanti institucija.
72. Teismui pripažinus, kad Tarybos sprendimas nėra tinkamas ginčo dalykas, toks konstatavimas galimas *ex officio* nagrinėjamoje byloje dėl Skundžiamo įsakymo.
73. Kol kompetencijos viršijimas nėra konstatuotas, vadovaujantis minėtu VSĮ 54 straipsnio 2 dalimi Tarybos sprendimas yra privalomas savivaldybės administracijai, visoms savivaldybės teritorijoje esančioms įstaigoms, įmonėms ir organizacijoms, gyventojams, ir tai lemia tiek Tarybos sprendimo teisinę galią bei pasekmes, tiek Skundžiamo įsakymo teisinę reikšmę bei turinį.
74. Todėl atranka PŪV dėl poveikio aplinkai vertinimo pagal PAV įstatymo 2 priedo 10.2 punktą yra privaloma. Tai reiškia, kad prieš priimant Tarybos sprendimą (kuriuo pritarta poreikiui automobiliams statyti) bei Skundžiamą įsakymą (kuriuo įgyvendinamas Tarybos sprendime įvardintas poreikis automobiliams statyti), kaip planuojamai ūkinei veiklai, privalėjo būti atliktos atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo procedūros.
75. PAV procedūros galėtų būti atliktos ir vėlesnėse PŪV stadijose, tačiau Atsakovo priimtas Tarybos sprendimas užkirto kelią alternatyvoms tolimesniame planavimo procese. Tai reiškia,

kad poveikio aplinkai vertinimo procedūras Atsakovas privalėjo atlikti prieš priimdamas Tarybos sprendimą ir Skundžiamą įsakymą.

76. Taip pat yra savarankiškas privalomo PAV atlikimo pagrindas.

77. Remiantis PAV įstatymo 3 str. 3 dalimi poveikio aplinkai vertinimas atliekamas, kai *planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimas gali daryti poveikį Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijoms ir institucija, atsakinga už saugomų teritorijų apsaugos ir tvarkymo organizavimą, Aplinkos ministerijos nustatyta tvarka nustato, kad šis poveikis gali būti reikšmingas.*
78. Kauno Ažuolynas yra įsteigta Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorija. Taigi, vadovaujantis PAV įstatymo 3 str. 1 d. 3 p. saugomų teritorijų institucijos išvada dėl PŪV poveikio reikšmingumo, yra privaloma prieš nusprendžiant, ar privalo būti atliktas PAV.
79. Nagrinėjamu atveju Atsakovas nesikreipė į atsakingą saugomų teritorijų instituciją dėl PŪV poveikio „Natura 2000“ teritorijai reikšmingumo nustatymo, o Skundžiamas įsakymas, kuriuo įgyvendinamas poreikis automobiliams statyti, suponuoja neabejotinai reikšmingą poveikį Kauno Ažuolynui kaip artimai „Natura 2000“ teritorijai.
80. Teismų praktikoje pripažįstama, kad net *atranks išvadą, kad planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimas yra neprivalomas, galima priimti tik tokiu atveju, kai neabejotinai konstatuojama, kad ši veikla neturės ir negali turėti jokio reikšmingo poveikio aplinkai; ir priešingai, priimti atranks išvadą, kad planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimas yra privalomas, pakanka motyvuotos prielaidos apie planuojamos ūkinės veiklos galimą reikšmingą poveikį aplinkai (LVAT 2015 m. sausio 22 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-502-2102-14).*
81. Nagrinėjamu atveju PŪV planuojama su „Natura 2000“ besiribojančioje teritorijoje. Tai reiškia, kad motyvuota prielaida dėl PŪV galimo reikšmingumo aplinkai yra reikšmingas faktorius net ir atliekant PAV atranką, kurios metu priimamas sprendimas dėl PAV privalomumo.
82. Pagal PAV įstatymo 2 str. 2 dalį *numatomas reikšmingas neigiamas poveikis aplinkai – aplinkos, jos elementų, juos vienijančių natūralių ir antropogeninių sistemų kiekybinis ir (arba) kokybinis pokytis, siekiant kurio išvengti, jį sumažinti, kompensuoti ar likviduoti jo padarinius būtina numatyti atitinkamas priemones.*
83. Aukščiau minėta teismų praktika, be kita ko, sąlygoja ir procesinį įrodinėjimo naštos paskirstymą tokio pobūdžio bylose, t.y. *tik tokiu atveju, jeigu būtų neabejotinai konstatuojama, kad PŪV neturės ir negali turėti jokio reikšmingo poveikio aplinkai, būtų galima spręsti, jog PAV atlikti nebuvo privaloma.*
84. Be to, PAV atrankos procedūra yra aktuali tik tokiu atveju, jeigu atsakinga saugomų teritorijų institucija, į kurią Atsakovas privalėjo kreiptis dėl ūkinės veiklos poveikio „Natura 2000“ teritorijai reikšmingumo, duotų išvadą, kad PŪV poveikis „Natura 2000“ teritorijai nėra reikšmingas ir kad PAV nėra privalomas nustatytu savarankišku pagrindu.
85. Atsakovas visas veiklas, planus ir programas, vykdomas Kauno Ažuolyno artimoje aplinkoje (Kauno Ažuolyno infrastruktūros pritaikymo visuomenės poreikiams (rekonstrukcijos), Dainų slėnio rekonstrukcijos, Kauno sporto halės rekonstrukcijos, S.Dariaus ir S.Girėno stadiono rekonstrukcijos), dirbtinai atribojo, tokiu būdu imituodamas atskirų tarpusavyje nesusijusių veiklų vykdymą ir išvengdamas realių poveikio aplinkai rodiklių ir realių poveikio aplinkai pasekmių nustatymo. Vis dėlto tokie būdai išvengti privalomų aplinkosauginių reikalavimų Europos teisingumo teismo praktikoje nėra toleruojami ir laikomi ydingu teisės normų interpretavimu.

86. Tačiau Tarybos sprendimo (kuriuo remiantis yra priimtas Skundžiamas įsakymas) aiškinamajame raštu yra nurodyta, kad „rekonstruotas S. Dariaus ir S. Girėno stadionas talpins 15 000 žiūrovų ir rekonstruota Sporto halė 2 500 žiūrovų, todėl manome, kad siekiant užtikrinti patogų atvykimą į renginius papildomai reiktų numatyti automobilių statymo aikštelę adresu Vydūno al. 4“. Taip pat Tarybos sprendimo aiškinamajame rašte nurodyta, kad „siekiant padidinti automobilių vietų skaičių aplink rekonstruotą S. Dariaus ir S. Girėno stadioną, Kauno sporto halę bei Kauno Ažuolyno parką Transporto ir eismo organizavimo skyrius parengė planavimo pasiūlymų schemą Vydūno al. 4, Kaunas. Pagal pridėdamą schemą numatoma papildomai iki 1 950 automobilių stovėjimo vietų“.
87. Todėl prieš priimant Tarybos sprendimą ir Skundžiamą įsakymą būtina buvo įvertinti planuojamos veiklos poveikio reikšmingumą Kauno Ažuolynui kaip „Natura 2000“ teritorijai.

***Skundžiamas įsakymas yra priimtas pažeidžiant Kauno Ažuolyno,
kaip nacionalinės vertės paveldo objekto, vertingąsias savybes***

88. Žemės sklypas Ažuolyne patenka į dviejų nekilnojamojo kultūros paveldo vertybių sudėtį.
89. Visa Kauno Ažuolyno teritorija (įskaitant Žemės sklypą Ažuolyne) yra nekilnojamojo kultūros paveldo vertybė, nacionalinio reikšmingumo Kultūros vertybių registro objektas - „Kauno Ažuolyno objektų komplekso parkas“, unikalus kodas 17381 (toliau - **Parkas**).
90. Taip pat Parkas yra sudėtinė kito nacionalinio reikšmingumo objekto - „Kauno Ažuolyno objektų komplekso“, unikalus kodas 44581 (toliau - **Kompleksas**) - dalis.
91. Byloje aktualios Komplekso saugomos vertybės yra:
- 7.1.3.2. *buvusių komplekso dalių (statinių) liekanos ar jų vietos - oranžerijos vieta teritorijos Š dalyje (1930 m. pastatyta centrinė oranžerija buvo 15 m aukščio; po karo sodininkystės statiniai sunyko ir buvo nugriauti);*
 - 7.1.3.5. *takai, keliai ar jų dalys, dangos - Radvilėnų plento trasa (Radvilėnų plentas buvo nutiestas XIX a. pab., kaip Kauno tvirtovės gynybinius objektus jungiantis kelias, Ažuolyno objektų komplekso apibrėžtoje teritorijoje);*
 - 7.1.3.7. *upės, natūralūs vandens telkiniai ir hidrotechniniai įrenginiai.*
92. Aplinkybes, kad Žemės sklypas Ažuolyne patenka į aukščiau minėtus Kultūros vertybių registro objektus, patvirtina Nekilnojamųjų kultūros vertybių dokumentai (planas TRP4, planas TRP14, teritorijos ribų planas, objektų aprašymai).
93. Byloje aktualios Parko saugomos vertybės yra:
- 7.1.3.1. *planavimo sprendiniai - peizažinis parkas susidedantis iš trijų, gatvėmis atskirtų dalių: centrinėje dalyje esančio Didžiojo qžuolyno, kurio Š dalyje yra sodininkystės sklypas, P dalyje - Dainų slėnis, Mažojo qžuolyno V dalyje ir Adomo Mickevičiaus slėnio R dalyje;*
 - 7.1.3.3. *įvairūs mažosios kraštovaizdžio architektūros statiniai ir vaizduojamojo meno formos - betoninė skulptūra „Sėdintis vyras“;*
 - 7.1.3.5. *takai, keliai ar jų dalys, dangos - Didžiojo qžuolyno takų tinklo trasos;*
 - 7.1.3.6. *želdynai ir želdiniai - paprastieji qžuolai ir jų masyvai.*
94. Skundžiamas įsakymas savo turiniu - įgyvendinamu poreikiu automobiliams statyti Žemės sklype Ažuolyne - pažeidžia Kauno Ažuolyno, kaip kultūros vertybių registro objekto, vertingąsias savybes.

***Atsakovas nepriėmė privalomo administracinės procedūros sprendimo
dėl pateiktų Pareiškėjo skundų***

95. Kaip jau minėta, remiantis VAI 2 straipsnio 15 dalyje nustatyta definicija Pareiškėjas pateikė du Skundus. Skundai paduoti dėl viešojo administravimo subjekto veiksmų, neveikimo bei administracinio sprendimo (neteisėto pagrindo Žemės sklypo Ažuolyne paėmimui visuomenės poreikiui bei nesiėmimo priemonių neteisėtą pagrindą pakeisti).
96. Viešojo administravimo įstatymo 14 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad *Skundai dėl viešojo administravimo subjekto veiksmų, neveikimo ar administracinių sprendimų nagrinėjami šio įstatymo trečiajame skirsnyje nustatyta tvarka* (t.y. atliekama administracinė procedūra).
97. Atitinkamai VAI III skirsnyje reglamentuojama *administracinė procedūra*.
98. Pagal VAI 19 straipsnio 1 dalį *administracinė procedūra - tai pagal šį įstatymą viešojo administravimo subjekto atliekami privalomi veiksmai nagrinėjant skundą apie viešojo administravimo subjekto veiksmus, neveikimu ar administraciniais sprendimais galimai padarytą asmens, nurodyto skunde, teisių ir teisėtų interesų pažeidimą ir priimant dėl to administracinės procedūros sprendimą*.
99. Pagal VAI 20 str. 1 d. *asmuo, dėl kurio yra pradėta administracinė procedūra, turi teisę inter alia: gauti administracinės procedūros sprendimą (8 p.); įstatymų nustatyta tvarka apskųsti priimtą administracinės procedūros sprendimą, jeigu sprendimas neatitinka įstatymų ar kitų teisės aktų reikalavimų, arba apskųsti pareigūno, valstybės tarnautojo ar darbuotojo veiksmus, jeigu jie turi piktnaudžiavimo ar biurokratizmo požymių (kaip jie apibrėžti Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatyme) (9 p.)*.
100. Pagal VAI 36 str. *asmuo turi teisę apskųsti viešojo administravimo subjekto priimtą administracinės procedūros sprendimą savo pasirinkimu administracinių ginčų komisijai arba administraciniam teismui įstatymų nustatyta tvarka*.
101. Viešojo administravimo įstatymas 14 straipsnio 7 dalyje nustatyta, kad *apie prašymo ar skundo nenagrinėjimą asmeniui pranešama ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo ar skundo gavimo viešojo administravimo subjekte dienos, išskyrus atvejus, kai prašyme ar skunde nenurodyta jokių asmens duomenų ryšiui palaikyti*.
102. Taip pat Viešojo administravimo įstatymo 14 straipsnio 8 dalyje nustatyta, kad Jeigu viešojo administravimo subjektas pagal kompetenciją negali spręsti prašyme išdėstytų klausimų ar priimti administracinės procedūros sprendimo dėl skunde išdėstyto klausimo, jis jo nenagrinėja ir ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo ar skundo gavimo dienos persiunčia jį kompetentingam viešojo administravimo subjektui ir apie tai praneša asmeniui. Jeigu nėra kito viešojo administravimo subjekto, kuriam galėtų perduoti prašymą ar skundą nagrinėti pagal kompetenciją, jis ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo ar skundo gavimo dienos apie tai praneša asmeniui, paaiškindamas jo prašymo ar skundo nenagrinėjimo priežastis.
103. Nagrinėjamu atveju Pareiškėjui nebuvo pranešta, kad jo skundai nenagrinėjami.
104. Paduotus skundus Atsakovas, remiantis AAĮ 7 straipsnio 1 dalies 3 ir 6 punktais, turėjo išnagrinėti vadovaujantis VAI 14 straipsnio 3 dalimi VAI III skirsnyje nustatyta tvarka ir dėl jų priimti *administracinės procedūros sprendimus* (ar nors vieną sprendimą).
105. Todėl laikytina, kad Atsakovas nepagrįstai neišnagrinėjo Pareiškėjo Skundų ir dėl jų nepriėmė tinkamos formos *administracinės procedūros sprendimo*.

Byla bus vedama per advokatą Saulių Dambrauską (Vytauto pr. 95/K.Donelaičio g. 1, Kaunas), tel. 868618325 el. pašto adresas: sauliusdamb@gmail.com.

Dėl išdėstytų motyvų **p r a š a u:**

1. **panaikinti** Kauno miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2021-02-18 įsakymą Nr. A-840 „Dėl žemės sklypo Vydūno al. 4 Kaune detaliojo plano keitimo“;
2. **įpareigoti** Kauno miesto savivaldybės administracijos direktorių priimti administracinės procedūros sprendimą pagal Viešojo intereso gynimo fondo skundus — 2021-02-08 „Viešą suinteresuotos visuomenės kreipimąsi dėl automobilių parkavimo aikštelės Kauno Ažuolyne“ ir 2021-02-17 „Pasiūlymą panaikinti (arba pakeisti) sprendimą dėl automobilių parkavimo aikštelės Kauno Ažuolyne“;
3. **įpareigoti** atlikti atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo procedūrą dėl planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinant poreikį automobiliams statyti žemės sklype Vydūno al. 4, Kaune.
4. **priteisti** patirtas bylinėjimosi išlaidas.

Priedai:

1. S-1 Kauno miesto savivaldybės tarybos 2021-02-02 sprendimas Nr. T-27 (Tarybos sprendimas);
2. S-2 KMST 2021-02-02 sprendimo projekto Nr. T-27 aiškinamasis raštas ir schema;
3. S-3 2021-02-08 viešas kreipimasis dėl automobilių aikštelės Kauno Ažuolyne;
4. S-4 2021-02-17 VIG Fondo pasiūlymas panaikinti (arba pakeisti) Skundžiamą sprendimą;
5. S-5 Kauno Ažuolyno objektų komplekso aprašymas;
6. S-6 Kauno Ažuolyno objektų komplekso parko aprašymas;
7. S-7 Kauno Ažuolyno Parko teritorijos planas;
8. S-8 Kauno Ažuolyno Komplekso planas TRP4;
9. S-9 Kauno Ažuolyno Komplekso planas TRP14;
10. S-10 Kauno m. savivaldybės adm. 2021-03-12 įsakymas Nr. A-840 (Skundžiamas įsakymas);
11. S-11 Pareiškėjo VIG Fondo įstatai;
12. S-12 Žyminis mokestis.

ADVOKATAS SAULIUS DAMBRAUSKAS